

Gwaith cartref Uned 1 – Her

i. Dach chi’n cofio’r geiriau hyn?

Fedrwch chi greu gair gwahanol gan ddefnyddio tri o’r geiriau isod?
Er enghraifft:

ymdrech > ymdrechu

herio   balchder   corfforol   pellter   llongyfarch

1.
2.
3.

ii. Rhowch ffurf gywir y ferf yn y bylchau, gan dreiglo os oes angen.

1. Mi ..... hi hanner marathon pan oedd hi’n 60 oed. [rhedeg]
2. .... ti i’r dosbarth? ..... i ddim. [cerdded]
3. Mi ..... o at y llinell derfyn a’i wynt yn ei ddwrn. [gwibio]
4. .... i ddim ar awyren, mi ..... i ar long. [teithio, hwylio]
5. Mi ..... nhw’r map ond mi ..... nhw ar goll. [darllen, mynd]

iii. Ysgrifennwch ddarn am rywbeth heriol dach chi neu rywun dach chi’n ei nabod wedi ei wneud. Rhedeg ras? Pobi llawer o gacennau? Mynd ar wifren sip? Dysgu sgîl newydd? Ceisiwch ddefnyddio berfau cryno yn eich gwaith, e.e. mi redes i, mi gyrhaeddes i.

iv. Darllenwch stori Guto Nyth Brân eto. Mae’r berfau sy’n dod o’r berfenwau hyn ar goll. Rhowch nhw yn y bylchau.

ennill	rhoi	gwibio
sylweddoli	trefnu	dod
cael	syrthio	rasio

Rhedwr cyflym iawn oedd Guto Nyth Brân. Mi ..... ei eni yn 1700 yn y Rhondda, a’i enw go iawn oedd Griffith Morgan. Mi gaeth ei lysenw achos ei fod yn byw ar fferm o’r enw Nyth Brân.

Pan oedd Guto’n fachgen ifanc, mi ..... ei dad fod dawn arbennig ganddo. Roedd o’n medru casglu defaid at ei gilydd yn gyflymach na’r cŵn, ac yn medru dal ysgyfarnogod a llwynogod ar ei ben ei hun.

Cariad Guto oedd Siân y Siop, a hi oedd yn trefnu ei rasys. Mi ..... ras i Guto yn erbyn capten o Loegr ar Gomin Hirwaun, ger Aberdâr yn ne-ddwyrain Cymru. Doedd y capten erioed wedi colli ras. Ond Guto enillodd, ac mi gaeth £400 yn wobr.

Ymhen amser, roedd Guto wedi trechu holl redwyr yr ardal. Ond, yn 1737, mi ..... rhedwr newydd i’w herio, sef Prince o Fedwas.

Mi ..... Guto yn erbyn Prince o Gasnewydd i Fedwas (tua 12 milltir). Roedd cefnogwyr Prince wedi taflu gwydr ar y llwybr er mwyn ceisio anafu Guto. Prince oedd ar y blaen am amser hir, ond wrth ddringo’r allt serth ar y ffordd i mewn i Fedwas, mi ..... Guto heibio iddo a’i wynt yn ei ddwrn. Mi ..... y ras mewn 53 munud, a’i wobr oedd 1,000 Gini (£150,000 heddiw).

Roedd Siân yn aros am Guto wrth y llinell derfyn. Mi ..... ei breichiau amdano, a churo’i gefn i’w longyfarch.

Roedd calon Guto’n curo’n drwm ar ôl ei waith caled. Yn drist iawn, mi ..... Guto’n farw yn y fan a’r lle.